

Buk pa Daniel - Namba pyer abic ki acel

Palmoni: Nyutu pa Rwot me Cawa ki Leb i Daniel ki i Nyutu pa Yohana

Jeff Pippenger

2024-01-15

Ngat maleng acel ‘ma owaco’ i Daniel 8:13-14 en aye Kirisito calo Palmoni. I Buk Yabo pa Yohana, Kirisito ki nyutu ni En aye Alfa ki Omega, ma, i tung iye me gin adiera mamwonya mapatpat, nyutu Kirisito calo Ladwogo Leb ma Mwonya; kacel, Buk Daniel ki Buk Yabo pa Yohana cwalo Kirisito calo Rwot pa cawa ki leb. Oromo twero pa dano me ngeyo lwak ki piny pa bedo ni Kirisito, calo Palmoni (Lacano pa gin mung), oketo lapok pa kit ngeneni i loka aryo ma cako keto oporo me i tere pa Adventism; ento gin mung ma Lacano pa gin mung yero me yabo woko, gin tye i but wa me ngeyogi maber ki gwoko gi.

Gin ma kikano obedo pa Rwot Lubanga wa: ento gin ma kibico obedo pa wa kede pa nyithin wa nining, wek wa timo lok weng pa cik man. Deuteronomy 29:29.

Mung ma kityeko yarone atir en aye ni Lapim me Mung (Palmoni) obedo “lacao maleng acel ma owaco,” kede i loka aryo ma en oyaro pire kene iye, oporo ma i cet pa Adventism kityeko kimonge. I loka aryo meno, Lapim ma pinywinyi kityeko nyutu “medo me ngec” ma en—calo Leona pa dul pa Yuda—oyweyo cime i mwaka 1798. I loka aryo meno, kidi ma welo loyo ma i lot pa Miller, ma nyutu “medo me ngec,” ki dugu pa lwete pa Palmoni, ki cwalogi piny i bal aryo pa Habakkuk.

Eka awinyo ngat acel ma maleng tye ka waco; ki ngat mukene ma maleng owaco bot ngat ma maleng ma otyeko waco ni, “Obed adii wang neno me lamo me nino ka nino, kede golo cik me goro, me miyo Ka Maleng kede lweny obed kigoyo i ti?” En owaco bot an ni, “Nino alufu aryo kede miya adek; eka Ka Maleng bino yweyo.” Daniel 8:13, 14.

Ka Daniel oyudo neno me porofeti ikom pinje ma ki porofetone i Baibul, kede eka owinyo lok me polo i verse apar adek ki apar angwen, ci oyenyo me ngeyo ‘nen’.

En dong otime ni, ka an keken, an Daniel, oneno mere, ci akweyo lagam pa mere; dong, nen, ngat acel calo kit pa dano ocung i anyim an. Kede an owinyo dwon pa dano i tung ki yie pa Ulai, ma ololo, owaco ni, “Gabriel, imi dano man ongeyo mere me neno.” Daniel 8:15, 16.

Lok me “vision” ma Daniel tye kitemo me ngeyo en “chazon”; ento lok me “mareh” aye gin ma kiwaco bot Gabriel me miyo Daniel ongeyo. Gin acel acel tye ki pim pa gi, ki ka gin man orema, yub ki yik pa pot buk man pire kede opoto. I rek apar abic, ka Daniel tye kitemo me ngeyo “chazon,” “mareh” ocamo i mung, ento pud tye ki nyutu pa ne; pien ki “appearance of a man” (Gabriel), lok me Hibiriyo “mareh” kityeko loko ne calo “appearance.” I rek apar abic lok aryo ma kiloko gi calo “vision” bene tye ki nyutu pa gi. Daniel, i rek apar abic, tye kitemo me ngeyo “chazon”; ento Palmoni, i rek apar abicel, omiyo cik bot Gabriel me mi Daniel ongeyo “mareh.” Yik pa rek aryo man tye me tic, ki nyutu kube ki lanyut ma tye ikin lok aryo man.

En Palmoni keken ma ciko Gabriel me miyo Daniel onongo ongeyo “mareh”; pien ngat ma ciko Gabriel en aye ngat ma obedo i wi pi, ki Gabriel owinyo dwol pa En, “dwol pa dano i tung tung pa kulu Ulai.” En aye kulu Ulai ma tye i tung tung pa iye, ki en aye Kirisito ma obedo i wi pi i Buk Maleng. Kede kany, tye gin ni Kirisito, macalo rwot me malaika, en aye ma ciko malaika. Dwol ma tye i tung tung pa kulu, en aye dwol pa “ngat maleng acel” i lunyut apar adek, ki lok pa En aye ma ciko Gabriel me miyo Daniel onongo ongeyo “mareh” me neno. I pot buk apar aryo pa Daniel, Kirisito dok bene tye i tung tung pa kulu. I pot buk apar aryo En obedo ki cal me lineni, ci okwayi ki En ma tye ki ngima nyaka kare.

Ento in Daniel, myero igeng lokgi, ki igonyo buk nyo i cawa pa agiki: ngat mapol bi woto anyim ki dok, ki ngeyo bi medo. Ci an Daniel anen, ci nen, tye jo aryo mukene; acel tye i tere eni me olum, ki acel tye i tere ano me olum. Ci acel owaco bot dano ma oketo lulu me lino, ma tye i wii pi me olum, ni, “Cawa mene nyo obedo i agiki pa gin ma lamal man?” Ci an owinyo dano ma oketo lulu me lino, ma tye i wii pi me olum, ka oyilo lwete me tung acel ki lwete me tung aryo anyim i polo, ki onyubu i nying En ma tye ngima pi kare matwal ni obi bedo pi cawa acel, cawa aryo, ki abar pa cawa; ci ka dong obedo ocoko ki opye iye twero pa jo maler, dong gin weng man obi otumu. Daniel 12:4-7.

Ngat ma oketo lagony me lineni, ma obedo i tung pii me kwere, otweyo lwete aryo malo i polo kede ogamo ki En ma tye kare ducu; En aye ngat acel keken ma i chapta aboro omiyo cik bot Gabriel. I Apokulips chapta apar, Kristo bende otweyo lwet malo kede ogamo ki En ma tye kare ducu, ento kany En ochung i tung pii kacel ki piny.

Malaika ma an oneno ni ocungo i nyanja ki i lobo, oketo cing pa iye malo i polo; ki ocwako lagam i nying En ma bedo pi kare weng kacel, ma oyubo polo ki gin matye iye, ki lobo ki gin matye iye, ki nyanja ki gin matye iye, ni dok pe bed kare. Revelation 10:5, 6.

Lakit pa Lubanga ma tek loyo i pot buk apar me Nyutu, en aye Palmoni, ma owaco bot Gabiriel ki i tung me yot i pot buk abicel ki adek, kede ma oyaro kare ma ‘otum’ pa ‘cud’ bi time i pot buk apar aryo. I pot buk apar me Nyutu, en aye ma okwayo madit calo ‘lion’, pien kany gicoyo en calo Lion pa kabila pa Yuda.

Ladit acel ikin ladit owaco bot an ni, Pe i wil: nen, Simba pa kaka Juda, Tere pa Dawudi, oloyo me yabo buk, ki weyo muhuri abiro pa buk eno. An aneno, nen, i tung kom me rwot ki i tung jami me bedo angwen, ki i tung ladit, otye lutino me dyang, macalo ni ki guro woko, ma tye ki lang abiro ki wang abiro, ma gin Timu abiro pa Lubanga ma ki cwalo i piny weng. En obino okwanyo buk ki cing macego pa en ma obedo i kom me rwot. Revelation 5:5-7.

Macalo Lewo pa dul Yuda, Kirisito obedo nyathi me rom ma oloyo me yabo buk ma kiketo iye ki kido abicel. Ka obedo woto i wi pi i buk pa Daniel, onyo tye ki ting acel i wi nam, ki mukene i wi piny, i buk pa Nyutu, cal weng me lago gi kube ki cawa me lago. Kede macalo Lewo pa dul Yuda, Kirisito kato kido, kede bende yabo kido, i Lok pa En. Macalo en oketo kido iye buk pa Daniel, en bende oketo kido iye duma abicel i buk pa Nyutu kapita apar.

Malaika madwong ma tek ma ocwinyone Yohana obedo Yesu Kiristo keken. Keto tung acel i pii madit, ki tung mapat i piny ma pe tye pi, nyuto dul pa en i kare me agiki pa lweny madit ki

Satan. Kabedo man nyuto twero pa en ma lamal ki loyo pa en i piny weng. Lweny man ocweyo tek ki tek, ki odwoko cwiny kare ki kare; ki obedo ka mede kamano nyaka i kare me agiki, ka tic ma maloyo pa twero pa otum obino nongo wi madwong pa gi. Satan, ma ocwakore kede ngat marac, obitimo budho me gonyo piny weng kacel ki kanisa ma pe gamo hera pa ada atir. Ento malaika madwong ma tek myero winyone. Okoko ki dwon madit. En obineno twero ki loyo pa dwon pa en bot gin ma ocwakore kede Satan me lwenyo bot ada atir.

Ka liel abicel man otyeko waco dwonggi, ki mino John cik, calo ma ki mino Daniel, ikom buk matidi: 'Gub gin magi ma liel abicel owaco.' Gin magi rwate ki kit ma obino anyim, ma bi nyutu calo kitgi. Daniel obicung i kabedo mamegi ikare me agiki pa ceng. John oneno buk matidi ma ki yweyo gubone woko. Eka poroc pa Daniel tye i kabedo migi ma atir i kwena pa malaika ma acel, ma aryo, ki ma adek, ma bi mino bot lobo. Yweyo gubone pa buk matidi en obedo kwena ma ikom cawa.

Buk me Daniel ki Buk me Nyutu gin acel. Acel obedo lok pa lanabi, acel mapat obedo nyutu; acel obedo buk ma kigoro tek, acel mapat obedo buk ma kiyabo. Yohana owinyo gin ma i mung ma dogola owuoyo, ento kigicimo ne ni pe ocoyo gi.

"Ler ma pire tek ma kimiyo Yohana, ma kinyutu iye i dwon polo abicel aryo, obedo nyutu maber pa gin ma bino time iye wach pa malaika acel ki aryo." The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volyum 7, pot 971.

Kirisito, ma nyutu calo Palmoni, dichwo ma i chapta aboro ki apar aryo ma tye i wii pi, bende en malaika ma tye ki teko madwong ma tye ki buk matin i lwete ne. En le me dul me Yuda ma keto muhuri i Lok ne kede kwanyo muhuri i Lok ne, kede en aye ma cwalo cik bot Gabriel, pien En aye Mikael, rwot me malaika.

Ento Mikael, malaika madit, ka tye ka loko ki Setani ikom ringru Mose, pe onongo otemo kelo lok marac ma kwedo i kom ne, ento owaco ni, "Rwot okweke in." Yuda 1:9.

Mikael obedo nying pa Kiristo, ci nying eno nyutu ni En obedo rwot pa malaika keken pe; ento bende En aye ngat ma tye ki teko me cako jo ma otho i kwo doki. Nying Mikael nyutu ni, "Ngat mane obedo macalo Lubanga?" Kare Nebukaduneza oneno ngat acel ma obedo macalo Wod Lubanga i wang mac mwec ka obedo ki jo adek ma tye maber, en oneno Mikael. Kede bende, Malaika madit Mikael, en bende rwot pa jogi pa Lubanga, ma lak matin pa Ruma ma pe yero Lubanga opango ne dit ikom en i Lacar i ocuko Lok pa Daniel chapta aboro, ves apar acel.

Ento abi nyutu in gin ma kiketo i Kitap pa Ada: ci pe tye ngat mo ma tye ki an i gin magi, makato Mikael, lawi rwot pa wunu. Daniel 10:21.

En aye Mikael ma ciko lacar, ma dwoko jo otho i ngima, ki ma yero cawa ma kare me tem ojuko.

"I kare eno Mikaeli obi ocungo, rwot madit ma ocungo pi nyithin pa jo mamegi; ki obedo kare me peko ma pe obedo kare mo keken kwede kun obedo jo i lobo, nyo i kare man keken; i kare eno jo mamegi birwenyo, dano acel acel ma kibineno kicoyo gi i buk.' Ka kare me peko man obino, gin weng kityeko tongo gi; pe dong tye kare me temo, pe dong tye kica pi jo ma pe gudo cwiny. Mak pa Lubanga ma tye ngima tye i wi jo pa en. Otum man matin, ma pe gitye ki twero

me gwoko gi i lweny ma kelo tho ki twero pa piny ma lwak pa diraagon otyeko oyiko, gicwako Lubanga me gwoko gi. Cik owuo woko ki but twero ma maloyo tutwal i piny ni gibiworo lewic ki gibinongo mak pa en, labongo ni ka pe gicako, gibiyubu gi ki tedo gi tho. Lubanga obi konyo jo pa en kombedi, pien ngo mere ma gibinyalo timo i lweny ma goyo bwoba calo man ka pe tye kony pa en!" Testimonies, dul 5, pot 212.

Gin ma i mung ma agiki ma Ladwar pa kabila me Yuda oyweyo laciņ, en aye Manyiso pa Yesu Kiristo, kede nyutu ni En tye loyo i pango ki ter pa jami weng me Lok me porofeti pa En. Dano i gamente me lineni ma tye i wi pii, ma oyuto lwete i malo kede omako kica ki En ma obedo pi kare ducu, kede ma oko calo Ladwar ma omiyo yoga abicel oyaro dwonegi, en aye ma oketo laciņ i buk pa Daniel kede oketo laciņ i yoga abicel pa buk me Manyiso. En aye ma oyweyo laciņ pa buk ma oketone ki laciņ abicel, ma tye ki twero me dwogo kwo, kede ma obedo Ladit madit ma ocungo ka oyaro giko pa kare me temo. Ka Palmoni ocikone Gabriel me miyo Daniel onong ngec pa neno me 'mareh', En onongo mito man keken.

Pe o miyo cik bot Gabriel me miyo Daniel ongolo ngec ikom anyutu "chazon". Anyutu "chazon" en anyutu me piny pa rwote ma ginongo i aporo pa Baibul i Daniel chapta 8, lok 1–12, ci obedo "anyutu" ma kiwero iye i lok 13, i lapeny ikom mede pa kare: "Cing adi obedo anyutu?" Anyutu "chazon" tuko ikom me kare ducu (paganism) ki gobo cik (papalism), twero me balo ma gikwanyo i piny Ka Maleng ki lwak.

Eka an owinyo ngat acel ma maleng tye ka waco, ci ngat mukene ma maleng owaco bot ngat en ma onongo tye ka waco ni, "Kare nining obedo oneno me lamo me cawa ki cawa, ki bal ma kelo ogoro, me miyo ot maleng ki lwak me goyo gi piny ki cing?" Daniel 8:13.

Krisito, calo Palmoni (Ngat ma coyo gin ki lamal), gipenyone ni, "Pi kare mene obedo neno 'chazon'?" En owaco ni, "Obedo i kare pa cawa 2,300; eka Ka Maleng bi cweyo maleng." Daniel dong ongeno me ongiyo neno 'chazon' ma rwate ki "lamo me kare-kare, ki bal me yotoko, me miyo Ka Maleng ki lwak obed kiketo i cing." Ento kimiyo Gabriel cik me miyo Daniel ongiyo neno 'mareh'. Gin weng tye ki kabedo pa gi i Lok pa Lubanga. Neno 'mareh' en neno pa otum ki otyen ma kimiyo nying i rek 26.

Kede neno me odhiambo ki okinyi ma owaco kwede en adier; omiyo igudu neno; pien obino bedo pi nino mapol. Daniel 8:26.

Lok "vision" kiwaco ne okare aryo i verse. Me acel en "mareh" vision, me aryo en "chazon" vision. "Mareh" vision en vision pa "the evening and mornings." Lok me Leb Ibru pi "evening and mornings" pol kare nongo i Bibul, ci kare weng gi loko ne calo "evening and mornings," macalo i verse 26. Kabedo keken i Bibul ma gi loko ne mapat ki "evening and mornings" tye i verse 14, kany gi loko ne keken calo "days." Leb Ibru me verse 14 onongo kwano ni, "Unto twenty-three hundred evenings and mornings."

Nyig lok ma tye i tung me Adventism, en aye nyig lok kende keken i Lok pa Lubanga ma kwede "evening and mornings" kicoyo keken calo "days." Gin weng tye ki rwom pa gi; ka pe tye mukene, obedo terang ni Palmoni otyeko cimo matek nyig lok eno ki bedo ma otito. Otyeko kamano kun ono wii pa gin ma gityeko loke Bibul King James, wek gicoyo nyig lok eno i kit mapat ki kaka pol

kare gicoyo i Lok pa En. Lok me rwom ma wa aa ki gin man, en ni, ka gicweyo Gabriel ni omiy Daniel ngeyo nining “mareh,” kit ma gicweyo ne en aye miyo Daniel ngeyo nining pa nyuto me mwaka 1844, ento pe nining “chazon” ma tye ikom gobo piny Kac ki lwak.

Neno me "evening and mornings" tye ikom nyutu ma otime ka yweyo Kabedo Maleng ocako i October 22, 1844. Neno me nyutu ma otime i October 22, 1844, pe tye ikom lato piny Kabedo Maleng, ento tye ikom yweyo pa Kabedo Maleng. Obedo tye nyutu pa lanabi i kare en?

Bino pa Kirisito macalo jadolo wa madit i kabedo ma maleng madit loyo, pi yweyo pa kacel, ma kinyutu i Daniel 8:14; bino pa Wod pa Dano bot Ladit pa Cawa Mapol, macalo kit ma kinyutu i Daniel 7:13; kede bino pa Rwot i kacel pa En, ma Malaki onongo opoko pi en, gin lok me nyutu pa gono acel keken; ci bene, en kinyutu calo bino pa lawot me nyom i nyome, ma Kirisito otyeko nyutu i loc me por pa nyako maleng apar, i Matayo 25.

Kimiyo Gabriel cik me miyo Daniel nongo ngeyo lanen me lunyodo pa Kristo i ot pa en i dwe October 22, 1844. Pi gin man, Gabriel omiy Daniel lami aryo bot dwe me October 22, 1844, pien Gabriel okobo jo me coc pa Bibul weng me coyo cik pa Bibul ma waco ni adwogi kityeko keto mapore i waci pa lami aryo. Ka Gabriel onongo myero miyo Daniel nongo ngeyo October 22, 1844, dong onongo mito lami aryo me keto “lamal pa lanen.”

Gabriel ocako tic ne ki acel odwoko mito pa Daniel me ngeyo neno ‘chazon’; otimo kamano kun yaro ni neno ‘chazon’ obedo neno ma otum i ‘cawa me agiki’ i 1798.

Ci an winyo dwon pa dano i kind tung pa Ulai, ma oco, owaco ni, “Gabriel, yubi neno eni bot dano man.” Ci en obino macok i but kama abedo; ka obino, aworo, aboto piny i wang; ento owaco ki an ni, “Ngeyo, Wod dano; pien neno eni obedo pi cawa pa agiki.” Daniel 8:16, 17.

“Vision” ma i coc me con—en aye “ikare me agiki”—en obedo “vision” me “chazon”; ki “ikare me agiki” i Buk me Daniel, obedo 1798. Man obedo “vision” ma Daniel onongo otemo nongo ngec iye, ento pe obedo “vision” ma kiwaco bot Gabriel ni omii Daniel oyaro ne. Pi mano, Gabriel bi miyo janeno me aryo.

En obino macok coki i kom ka an ocung; kacce obino, atye ki bwor, ci ater i wang piny; ento owaci pi an ni, “Wod dano, mii i ngeyo; pien neno man obedo pi kare me agiki.” Kombedi ka otye ka waco ki an, atye i nino madwong i wang piny; ento omoko an, ci oketo an ocung. Ci owaci ni, “Nen, abi mii in i ngeyo ngo ma bi time i agiki pa cwiny marac; pien i kare ma kiketo, agiki bi bedo.” Daniel 8:17-19.

Gabriel ocako tic ma kiketo bot en kun waco Daniel ni, “behold,” ma kwayo Daniel me paro ada ma anyim. Ada ma anyim en ni “last indignation” me “seven times” aryo ma i Levitiko 26, otyeko i mwaka 1844. “Last indignation” kinyutu pire keken calo lok me kare, pien tye ki “time appointed” ma obino “end.” “Indignation” myero nyutu kare, pien tye ki “time appointed” pi giko ne. Ka “indignation” onongo obedo keken kare acel keken, onongo pe obedo ki agiki; onongo obedo keken kabedo ma otimore iye.

“Indignation” onongo tye ki tung me agiki ma kimiyo alama; omiy eno nyutu agiki pa kare. Kare bene kinyutu calo “agiki pa indignation.” Ka tye ki agiki, ento myero tye ki acaki. “Indignation ma

acaki” kinyutu i Buk Daniel, kite apar acel, kakwa bene en kare; pien papacy onongo bitye katimo kede obimedo maber nyo oko i agiki pa “indignation.”

Jo ma tye ki ngec mogo bi wil, me tem gi, me yeyo gi, ki me yubo gi macol, nyaka kare me agiki; pien pud tye pi kare ma kiketo. Rwot obitimo kit ma cwinye ohero; obi yelo wiye malo, ki obi medo wiye madit i tung jok weng, ki obi waco lok me cimat ikom Lubanga pa jok weng, ki obitime maber nyaka kica ogik; pien gin ma kiketo dong myero otim. Danyel 11:35, 36.

I aya aryo man, rwot ma timo kit ma cwiny omito kede oketo kene malo, en aye miti me lok. Aya me 36 obedo aya ma Paulu owaco i leb mapatpat, ka oyaro “dano me richo” ma ocado i ot pa Lubanga, ka yaro kene ni en obedo Lubanga. Tim me balo pa “Kare me Otum” ma cako ki higa 538 nyo i 1798, kiketo i aya me 35; kede mede nyo i “kare me agiki” ma ne obedo 1798, en aye “kare ma kicego.” Aya me 36 dong nyuto ni papasi bi “timo maber” “nyo i kare ma cono gutyeko woko.” Aya no nyutu ni papasi otimo maber nyo i 1798; i kare no, “cono me acel” ne gutyeko woko. Lok me poropheti pa Lubanga ne oketo cik ni papasi obi mede pi higa 1,260, nyo i 1798, ma ne “kare me agiki.”

‘Indignation’ ma acel otyeko i 1798, kede ‘indignation ma agiki’ otyeko i 1844. Duo ‘indignation’ aryo gi nyutu calo kare me cawa, ma gi tye ki agiki makome, kede mano ginyutu ni gin lok me poropheti me cawa. Palmoni ociko Gabriel me miyo Daniel oņeyo lamedo me twolo (‘mareh’) pa ‘otyen ki oturo’ (nino) ma onyutu October 22, 1844, ci otimo kamano kun omiyo min ceki mariyo bot nino en.

Neno “chazon” ma tye i but me apar adek, ma Daniel omimo me ngeyo, obedo neno me tiyo lwet i piny ma otieke i “cawa pa agiki” i 1798. Neno “mareh” ma tye i but me apar angwen, otieke ki Kiristo onen i Kabedo Maleng Maloyo i October 22, 1844, me tyeko poropes me cawa pa higa 2300, kacel bende me tyeko poropes me cawa pa higa 2520. Poropes me cawa aryo magi tye kicwalo i tabul maleng pa Habakkuk, ma Sister White owaco ni kigolo gi ki lwet pa Rwot, kede ni pe myero giloko.

Wa bino mede ki pwonye man i coc ma anyim.

Wan tye ki gin mapol me pwonyo, ki gin mapol mapol me weko woko. Lubanga ki polo keken tye pe ki bal. Jo ma paro ni pe gubimyero weko woko tam ma gimin ducu, pe gubibedo ki kare mo me loko tam, gubibedo ki cwinya ma peko. Kacel ka wa tye ka gwoko tami wa kene ki lok me tam wa kene ki cwero tutwal, pe watwero nongo bedo acel ma Kristo onongo oraro pi en. Review and Herald, July 26, 1892.